

Ühistu loomise protsess, ühistu toimimise põhimõtted, liikmete õigused ja kohustused

Põllumeeste ühistu KEVILI liige ja konsultant
Olav Kreen

**MILLEST PEAKSIME
RÄÄKIMA?**

Võiksime arutada:

- Milleks luuakse ühistuid?
- Mis on ühistu?
- Ühistu tegutsemise põhimõtted
- Kuidas luua ühistut?
- Liikmete õigused ja kohustused
- Ühistute nõrkused

**MILLEKS LUUAKSE
ÜHISTUID?**

ÜHISTU LOOMISE EESMÄRGID

- Saavutada juurdepääs turgudele
- Luua eeldused stabiilsete tooraine kokkuleppehindade kujundamiseks
- Osutada liikmetele omahinna tasemel teenuseid
- Toodetud tooraine garanteeritud kokkuost
- Nõuanne ja koolitus liikmetele
- Olmeliste vajaduste rahuldamine
- Vaimsete vajaduste rahuldamine

PÕHJUSED ÜHISTUTEGA ÜHINEMISEKS

- Saada õiglast ja head hinda oma tooraine eest
- Vähendada kulutusi sisendite ostmisel
- Saada ligipääs turgudele
- Soetada varusid
- Hoida kokku kulutusi ladustamisele ja hoiustamisele
- Vähendada tootmisriske
- Saada osa kasumist, mis tekib valmiskaupade müügist
- Saada osa kasumist, mis tekib suuremast kaubakäibest

° **MIS ON ÜHISTU?**

Tulundusühistuseadus

- § 1. Mõiste
- (1) Tulundusühistu (edaspidi *ühistu*) on äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse, milles liikmed osalevad:
 - 1) tarbijate või muude hüvede kasutajatena;
 - 2) hankijatena;
 - 3) tööpanuse kaudu;
 - 4) teenuste kasutamise kaudu;
 - 5) mõnel muul sarnasel viisil.

• **ÜHISTU TEGUTSEMISE
PÕHIMÕTTED**

**ÜHISTE GEVUSE
KANDVAKS IDEEKS ON:
ÜHISTU LIIKMETELE
NENDE VAJADUSTE
RAHULDAMISE
OTSTARBEL
OMAHINNAGA
TEENUSTE OSUTAMINE**

Ühistegevust saavad arendada
ainult

- **ühesuguste huvidega**
inimesed,
- **kes tahavad teha koostööd**
- **kõigi osalenute**
- **vajaduste rahuldamiseks.**

Rahvusvaheline Ühistegevusliit
(ICA) on defineerinud:

„**Ühistegevuse väärtusteks on**

- omaabi,
- isiklik vastutus,
- demokraatia ehk liikmete võim,
- võrdõiguslikkus,
- õigus ja
- solidaarsus.“

Demokraatia

- **Demokraatia** on valitsemisvorm, mille tunnuseks on
 - kodanikkonna osalemine poliitikas,
 - võimude lahusus ja tasakaalustatus,
 - seaduse ülimuslikkus ning
 - inim- ja kodanikuõiguste austamine.
- "Demokraatia on rahva valitsus: rahva poolt ja rahva huvides (*of, by and for the people*)." (Abraham Lincoln)

VÄÄRTUSHINNANGUD Anu Virovere

- INIMESTE VÄÄRTUSHINNANGUD AVALDUVAD NENDE TEGUDES JA LIIDRITE VALIKUS
- LIIDREID MATKIDES OMANDAVAD NOORED UUESTI SAMU VÄÄRTUSI, NII TOIMUB VÄÄRTUSTE TAASTOOTMINE
- Oleme olnud edukad kõiges peale Eesti väärtussüsteemi taasloomise Lennart Meri “Poliitiline testament”

KUIDAS LUUA ÜHISTUT?

ASUTAMINE

- **§ 4. Ühistu asutaja**
- (1) Ühistu võib asutada vähemalt kaks isikut. Asutajaks võib olla füüsiline või juriidiline isik.
- **§ 5. Asutamisleping**
- (1) Ühistu asutamiseks sõlmivad asutajad asutamislepingu.
- (4) Asutamisleping ja sellega kinnitatud põhikiri peavad olema notariaalselt tõestatud

Lahendamist vajavad küsimused:

- MIKS? Mis on eesmärk?
- KUIDAS? Kellega koos ja mida tehes?
- Valikud: kas teha uus ühistu või astuda olemasoleva liikmeks?

° **LIIKMETE ÕIGUSED JA
KOHUSTUSED**

Liikmete õigused ja

kohustused:

- Formuleerivad ja võtavad vastu ühistu asutamislepingu ja põhikirja, vajadusel teevad parandusi ja täiendusi.
- Sõnastavad lõplikult üldkoosoleku otsused ja kontrollivad varasemate otsuste täitmist.
- Valivad ja vabastavad ametist juhtkonna.
- Nõuavad ja jälgivad, et juhtkond täidaks põhikirja ja üldkoosoleku otsuseid.
- Võtavad osa ühistu finantseerimisest.

Liikmete õigused ja kohustused:

- Toetavad oma ühistut võimalikult suure hulga teenuste tellimisega.
- On aktiivsed oma ühistu tegevuses.
- Propageerivad oma ühistu tegevust.
- Austavad enamuse otsuseid ja täidavad neid.
- Vajadusel kritiseerivad juhtkonda ja soovivad ka uusi ideid.
- Hoiavad ennast kursis ühistu tegevusega.

Liikmete õigused ja kohustused:

- Kaitsevad ühistu juhtkonda, kui neid ebaõiglaselt kritiseeritakse või laimatakse.
- Lõpetavad oma liikmeks olemise, kui nad ei ole rahul ühistu kollektiivsete otsuste alusel toimuva tegevusega. Enne seda väljendavad selgesti oma erimeelsust nõukogu, juhatuse või üldkoosoleku ees.

Tulundusühistuseadus

- **§ 25. Liikmete võrdsus**
- Ühistu liikmeid tuleb võrdsetel asjaoludel kohelda võrdselt.
- **§ 26. Õiguste teostamine**
- Liikmed teostavad oma õigusi ühistu suhtes üldkoosolekul, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.
- **§ 28. Liikme õigus teabele**
- **§ 29. Kasumi jaotamine**

• ÜHISTUTE NÕRKUSED

ÜHISTU NÕRKUSED

- Sageli on ühistute valitud juhatused oma liikmete rahade käsutamisega liiga ettevaatlikud, ei riski teha investeringuid kiiret ja suurt tulu lubavatesse ettevõtmistesse, uute tehnoloogiate ning juhtimismeetodite juurutamisse. Selle tagajärjel võivad ühistud kanda kaotusi.

ÜHISTU NÕRKUSED

- Kuna ühistutel on kohustus oma liikmeskonnale avalikustada kõik rahalised tehingud, võib see konkurentidele kasulik olla.
- Ühistud osutavad sageli oma liikmetele lisateenuseid, mida kapitaliühingud ei tee: õppused, koolitused, aastakoosolekud, liikmetele info andmine ühistu tegevusest, ühistegevuspõhimõtete selgitamine jne. Need kulutused lisanduvad ülalpidamiskuludele ja vähendavad ühistu konkurentsivõimet

ÜHISTU NÕRKUSED

- Ühistuid finantseerivad tema liikmed-omanikud. Täiendavate investeeringute jaoks liikmetelt raha kogumine on osutunud väga raskeks probleemiks.
- Ühistute juhid on huvitatud oma palgast ja tööhõivest. Seepärast on oht, et mõnedes ühistutes, kus liikmed-omanikud on nõrgad ja on lasknud palgatöötajatel domineerima hakata, ei ole ühistegevus maksimaalselt suunatud liikme teenindamisele.

**Ühistegevuse suurim
vaenlane on ühistu liige,
kelle tegevusmotiiviks
on kasu saamine teiste
arvelt!**

**JUBA ENAM KUI 80
AASTAT TAGASI
SÕNASTATI EESTIS
ÜHISTEgevuse
EELDUSED**

Karl Kider „Vestlusi ühistegevusest“ Tallinn 1934

- Ühistegevus vajab häid ja ausaid inimesi. Ilma selleta ei saa ühistegevusest üldse olla juttu.
- Mis on suurim tingimus ühistegevuse püsivaks eduks?
 - Aus tahe,
 - püsivus,
 - üksmeel ja
 - teadlik suhtumine ühistegevusse.

MIDA OLEKS MEIL TARVIS:

- **Inimesi, kes tahavad olla õiglased.**
- Inimesi, kes ei lausu ainustki sõna, mille eest nad ei või vastutada.
- **Inimesi, kes loodavad vähe ja palju teha tahavad.** Inimesi, kes on valmis puhtsüdamlikeks rumalusiks, ent ka korralikuks meelsuseks.
- Inimesi, kes ei veereta vastutust teiste peale, kui nad ise pole täitnud oma kohustusi.
- Inimesi, kes suudavad vastu seista igale meeleolule ega lase end kunagi joovastada sõnadest.

MIDA OLEKS MEIL TARVIS:

- Inimesi, täis rahu ja armastust, kes veel usaldada ja endast aru anda võivad.
- Aga ka inimesi, kel on julgust keelata seal, kus nad ei või lubada. Inimesi, kelle teod on suuremad kui nende sõnad.
- Inimesi, kes põhimõtteliselt ei sega end mingisse üldisesse lärmitsemisse.
- Enne kõike: inimesi, kes ei andu mugavusile.
- Julgeid, kaineid inimesi, kes suudavad pidada oma kurssi, elada ilma soodustuseta ja on küllalt tugevad, et töötada tulevikule, mitte ainult tänapäevale.

Täna! Koostöös teeme paremini!

Kontakt:
Eesti Maaülikool
Majandus- ja sotsiaalinstituut
rando.varnik@emu.ee